

คอลัมน์ “แจงส์เปี้ย” ฉบับวันที่ 18 มีนาคม 2568

แกะรอยนโยบายการค้าของสหรัฐฯ และนัยต่อเศรษฐกิจไทย

จิรายุ จันทรสชา และ อภิขญา ผู้ต่อสู้สำหรับ
ธนาการแห่งประเทศไทย

การกลับมาอีกครั้งของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ สะท้อนการค้ำระหว่างประเทศ นับตั้งแต่วันแรกที่เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ซึ่งแม้จุดมุ่งหมายหลักของรัฐบาลทรัมป์จะยังเหมือนเดิม คือ “Make America Great Again” แต่ครั้งนี้มาพร้อมกับนโยบายการค้าที่มีแนวโน้มจะรุนแรงกว่าในสมัยแรก (ทรัมป์ 1.0) โดยเฉพาะท่าทีที่มุ่งเน้นการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้ากับหลายประเทศที่ได้เปรียบทางการค้ากับสหรัฐฯ และหลายสินค้าที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ **แล้วประเทศไทยต้องกังวลกับสถานการณ์นี้แค่ไหน**

นโยบายการค้าของรัฐบาลทรัมป์ 2.0

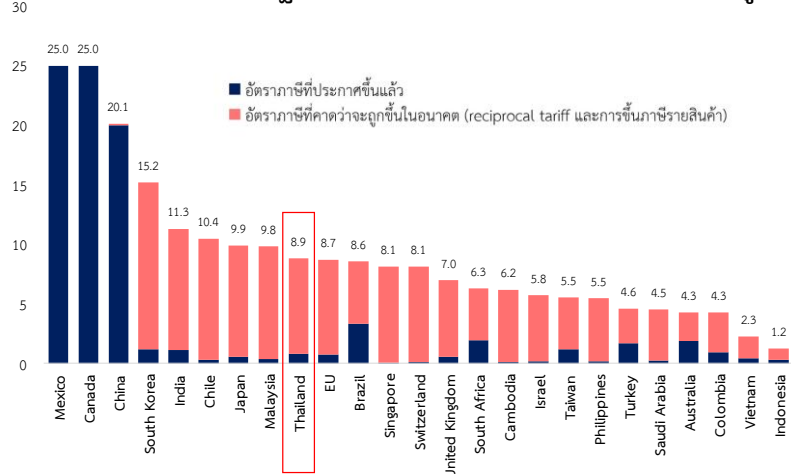
นับตั้งแต่ทรัมป์เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ จนถึงตอนนี้ มีการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้ากับจีน และขึ้นภาษีนำเข้าเหล็กและอลูมิเนียมไปแล้ว และก็ยังต้องจับตาดูว่าจะมีนโยบายจะออกมาอีกเป็นซีรีส์ในระยะข้างหน้า โดยเบื้องต้นพอสรุปแนวโน้มนโยบายการค้าได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) การขึ้นภาษีรายประเทศ เช่น การขึ้นภาษีกับจีน 20% และการขึ้นภาษีสินค้าบางส่วนกับเม็กซิโกและแคนาดา 25% รวมถึงอยู่ระหว่างการศึกษาประเด็นการค้าไม่เป็นธรรมต่อสหรัฐฯ ที่คาดว่าจะรู้ผลในเดือนเมษายนนี้ (2) การขึ้นภาษีรายสินค้า ได้แก่ เหล็กและอะลูมิเนียมที่บังคับใช้แล้ว และกลุ่มสินค้าที่จะเตรียมประกาศเพิ่มเติม อาทิ ยานยนต์ เซมิคอนดักเตอร์ ยาและเวชภัณฑ์ (3) การขึ้นภาษีต่างตอบแทน (reciprocal tariff) ที่ใช้กลไกกฎหมายแตกต่างจากที่เคยใช้ช่วงทรัมป์ 1.0 โดยสหรัฐฯ จะขึ้นภาษีนำเข้าให้เท่ากับภาษีที่ประเทศต่างๆ เก็บจากสหรัฐฯ และอาจนับรวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) และมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี ที่เป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในมุมมองของสหรัฐฯ

จับตา “ประเทศไทยอาจถูกระบุเป็นกลุ่มเสี่ยง”

นโยบายการค้าของสหรัฐฯ ครั้งนี้มีรูปแบบที่หลากหลาย และอาจกระทบต่อหลายประเทศมากขึ้น หากย้อนกลับไปค้นเอกสารทำเนียบขาว จะพบรายงานน่าสนใจที่เผยแพร่เมื่อปี 2019 ชื่อว่า “The United States Reciprocal Trade Act: Estimated Job & Trade Deficit Effects” ซึ่งสะท้อนมุมมองจากฝั่งสหรัฐฯ ว่า สหรัฐฯ เสียเปรียบด้านภาษีนำเข้าเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ขณะที่การบังคับใช้ reciprocal tariff กับประเทศต่าง ๆ จะช่วยลดการขาดดุลการค้าของสหรัฐฯ ได้กว่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์ สรอ. (สหรัฐฯ ขาดดุลการค้า 6.2 แสนล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2018) และสร้างการจ้างงานในสหรัฐฯ ได้เพิ่มขึ้นกว่า 3.5 แสนอัตรา ที่สำคัญ ผลการประเมินในรายงานดังกล่าวระบุว่าไทยเป็นหนึ่งในประเทศกลุ่มเสี่ยง (โซนสีเหลือง)

ที่มีส่วนต่างของภาษีกับสหรัฐฯ และเกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ ในระดับสูง ตามหลังเพียงประเทศอย่างอินเดีย เกาหลีใต้ และจีน (กลุ่มโซนสีแดง) และหากสหรัฐฯ บังคับใช้ reciprocal tariff รวมถึงเก็บภาษีรายสินค้าในเดือนเมษายนนี้ ภาษีนำเข้าสินค้าจากไทยจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยราว 10% สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างเวียดนาม ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียที่ภาษีนำเข้าจะเพิ่มขึ้น 1-5% และส่งผลให้แต้มต่อด้านราคาของสินค้าไทยที่ส่งไปยังสหรัฐฯ ลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป ยานยนต์และชิ้นส่วน

อัตราภาษีนำเข้าสหรัฐฯ ที่คาดว่าจะปรับเพิ่มขึ้นในแต่ละประเทศคู่ค้า

ที่มา : WITS และ USITC คำนวณโดย อพท.

หมายเหตุ : 1) อัตราภาษีที่ประกาศขึ้นแล้ว ได้แก่ (1) ภาษีทุกสินค้าจากจีน 20% (2) ภาษีทุกสินค้าจากเม็กซิโกและแคนาดา 25% (3) ภาษีเหล็กและอะลูมิเนียม (HS code 72, 73, 76)

2) อัตราภาษีสินค้าที่คาดว่าจะถูกขึ้นในอนาคตเป็น 25% ได้แก่ (1) ยาและเวชภัณฑ์ (HS code 30) (2) ไม้ (HS code 44-45) (3) ทองแดง (HS code 74) (4) เซมิคอนดักเตอร์ (HS code 8541, 8542, 852351, 852359) (5) ยานยนต์ (HS code 8701-8709)

ทั่วโลกเตรียมพร้อมรับมือผลกระทบอย่างไร

แม้ว่านโยบายภาษีของสหรัฐฯ จะมีความไม่แน่นอนสูง แต่หลายประเทศเริ่มหาแนวทางรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อต่อรองกับสหรัฐฯ และรองรับผลกระทบจากการแข่งขันของสินค้าจากต่างประเทศที่จะตามมา โดยสรุปได้ 3 แนวทางสำคัญ ได้แก่ (1) ลดความเสี่ยงผ่านการเจรจาแบบทวิภาคีกับสหรัฐฯ เพื่อลดการเกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ ลดส่วนต่างอัตราภาษีกับสหรัฐฯ และ/หรือแสดงเจตจำนงในการเข้าไปลงทุนยังสหรัฐฯ ตัวอย่างเช่น **อินเดีย** ที่ลดภาษีนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ ในหลายสินค้า เช่น ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มการนำเข้าพลังงานและอุปกรณ์การทหารจากสหรัฐฯ ขณะที่ **ญี่ปุ่น** เป็นอีกหนึ่งประเทศที่เริ่มเจรจากับสหรัฐฯ และแสดงเจตจำนงในการเพิ่มการลงทุนในสหรัฐฯ ให้ถึง 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีโลกใหม่ เช่นเดียวกับ **ไต้หวัน** ที่บริษัทผู้ผลิตเซมิคอนดักเตอร์ยักษ์ใหญ่อย่าง TSMC ที่เตรียมขยายการลงทุนในสหรัฐฯ มูลค่ากว่า 1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (2) **เพิ่มความเข้มข้นในการป้องกันการเข้ามาแข่งขันของสินค้าจากต่างประเทศ** ผ่านมาตรการป้องกันการทุ่มตลาด (Anti-Dumping) อาทิ เกาหลีใต้และเวียดนาม ที่ประกาศขึ้นภาษีนำเข้าเหล็กจีนบางประเภทสูงสุด 38% และ 28% ตามลำดับ รวมถึงอินโดนีเซีย ที่ใช้ทั้งมาตรการป้องกันการทุ่มตลาด กำหนดโควตานำเข้า ควบคุมการค้าผ่านแพลตฟอร์ม

ออนไลน์ และปราบปรามการนำเข้าผิดกฎหมายแบบเข้มข้น เพื่อให้ผู้ประกอบการในประเทศแข่งขันอย่างเป็นธรรม และต่อเวลาในการปรับตัวสำหรับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น (3) **เตรียมความพร้อมรองรับการกระจายฐานการผลิต และพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตในประเทศ** อาทิ เวียดนาม มีแผนให้เงินอุดหนุนสูงสุด 50% ของการลงทุนวิจัยและพัฒนาของอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์และปัญญาประดิษฐ์ ขณะที่อินโดนีเซีย เจรจากับบริษัทเทคโนโลยีอย่าง Apple เพื่อเพิ่มการลงทุนมูลค่ากว่า 1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาสำหรับฝึกอบรมแรงงานท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศที่ 40% หากต้องการขายสินค้าในอินโดนีเซีย

ทั่วโลกต่างตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อรับมือกับผลกระทบจากนโยบายการค้าของสหรัฐฯ และปรับตัวเพื่อหาช่องทางอยู่รอดภายใต้โลกที่สงครามทางการค้าและการแข่งขันระหว่างประเทศเข้มข้นขึ้น ดังนั้น หากไทยสามารถลดความเสี่ยงจากการเป็นเป้าหมายของสหรัฐฯ ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานการค้าของโลก เพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าให้ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด และเพิ่มบทบาทของไทยในห่วงโซ่การผลิตของโลกได้ ก็จะมีโอกาสที่ภาคการผลิตและภาคการค้าของไทยจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรค และเป็นแรงขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างเข้มแข็งต่อไปในระยะยาว

** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด **